

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี
The Strategic Leadership of School Administrators
Under the Pathum Thani Secondary Educational Service Area Office

พัทธนันท์ มงคลวงศ์กันท์¹, รัตนา กาญจนพันธุ์¹
Pattanan Mongkolwongsakan¹, Rattana Kanjanaphan¹
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง¹,
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง²
Faculty of Education, Ramkhamhaeng University¹,
Faculty of Education, Ramkhamhaeng University²
Corresponding Author Email: Pattanan@thk.ac.th

(Received: Feb 16, 2025; Revised: Mar 17, 2025; Accepted: Mar 19, 2025)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี และ 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ปีการศึกษา 2566 จำนวน 322 คน จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเปิดตารางสำเร็จรูปของ Cohen, Manion, and Morrison ที่ค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ ได้แก่ ขนาดโรงเรียน และการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.962 สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t-test การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า 2.1) ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน 2.2) ครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และ 2.3) ครูที่ปฏิบัติงานในขนาดสถานศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ, ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The objectives of this research article are as follows: 1) study teachers' opinions on the strategic leadership of school administrators under the Secondary Education Service Area Office, Pathum Thani, and 2) compare teachers' opinions on the strategic leadership of school administrators under the Secondary Education Service Area Office, Pathum Thani, classified by education level, work experience, and school size. The sample group used in this research consists of teachers from schools under the Secondary Education Service Area Office, Pathum Thani, during the academic year 2023, totaling 322 people. The sample size was determined using the Cohen, Manion, and Morrison table with a 95% confidence level, and a stratified random sampling method based on school size was used. The research instrument is a questionnaire with a reliability coefficient of 0.962. The statistics used in the research include frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and One-Way ANOVA.

The research findings are as follows: 1) Teachers have a high level of opinion regarding the strategic leadership of school administrators under the Secondary Education Service Area Office, Pathum Thani, both overall and in each aspect. 2) The comparison of strategic leadership of school administrators reveals that: 2.1) Teachers with different education levels have similar opinions on the strategic leadership of school administrators, with no significant differences overall. 2.2) Teachers with different work experiences have similar opinions on the strategic leadership of school administrators, with no significant differences overall. 2.3) Teachers working in schools of different sizes have significantly different opinions on the strategic leadership of school administrators, with statistical significance at the .05 level.

Keywords: Leadership, Strategic Leadership, School Administrators

บทนำ

โลกที่เปลี่ยนผันจาก VUCA World ซึ่งเป็นโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงพลิกผันอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านโครงสร้างประชากร เทคโนโลยี การเชื่อมโยงสังคมพหุวัฒนธรรมทั่วโลก สภาพแวดล้อม การแข่งขันทางเศรษฐกิจทั้งภายในและภายนอกองค์กร เข้าสู่ยุค BANI World โลกแห่งความเปราะบาง คาดเดาไม่ได้ และเต็มไปด้วยความวิตกกังวลผู้คนในสังคมจึงจำเป็นต้องหาเทคนิค วิธีการหรือเครื่องมือในการสร้างความพร้อมในการรับมือการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีในยุคที่ต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงรอบด้านหากผู้นำไม่เข้าใจการเปลี่ยนแปลงอาจส่งผลให้องค์กรได้รับผลกระทบและหยุดชะงักลง ผู้นำองค์กร

ต้องเป็นผู้ที่เข้าใจและเตรียมพร้อมรับมือให้ทันกับสถานการณ์กระแสโลกที่ผันผวน การบริหารจัดการศึกษา จำเป็นต้องปูพื้นฐานการศึกษาที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนของโลก เพื่อให้ผู้เรียนมี Soft Skill, Hard Skill และ Digital Skill สำหรับเตรียมความพร้อมและสามารถรับมือกับโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยการจัดการ หลักสูตรที่สอดคล้องกับสมรรถนะในโลกปัจจุบันและพัฒนาสถานศึกษาให้ทันสมัย เพื่อส่งเสริมผู้เรียน ตามแนวทางของศตวรรษที่ 21 ช่วยอุดช่องโหว่จากผลกระทบที่เกิดขึ้นในการเคลื่อนตัวของกระแส การเปลี่ยนแปลง

สถานศึกษาในยุค BANI World ผู้บริหารต้องมีกลยุทธ์ที่เหมาะสมในการจัดการองค์การภายใต้ สถานการณ์ที่ไม่แน่นอน ความเปราะบาง ความวิตกกังวล ความไม่เป็นเส้นตรง ความกำกวมเข้าใจไม่ได้ที่ เกิดขึ้นซึ่งยากต่อการคาดการณ์ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีภาวะผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ พหุภารกิจที่ชัดเจน มีความรู้ ความเข้าใจและทันต่อเหตุการณ์ เพื่อให้สามารถตัดสินใจได้อย่างรวดเร็ว ทำความเข้าใจจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัดของสถานศึกษา จัดทำกลยุทธ์ของสถานศึกษา สร้างแรงบันดาลใจและส่งเสริมให้บุคลากร มีส่วนร่วมในองค์กร เพื่อนำกลยุทธ์ที่วางไว้ไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาจะช่วยให้การขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้บรรลุตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ (วิรินทร์รัตน์ เสือจอย, 2564) เพื่อยกระดับนักเรียนให้มีศักยภาพ สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา รวมถึงการพัฒนาครูและบุคลากรให้มีคุณภาพ ตลอดจนนำพาสถานศึกษา ผ่านมาตรฐานการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกตอบสนองต่อความต้องการของโลกที่เปราะบาง ซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี เพื่อนำผลการวิจัยเป็นแนวทางใน การวางแผนพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาและให้หน่วยงานต่าง ๆ ใช้วางแผนการวิจัยพัฒนา ผู้บริหารในสถานศึกษาในสังกัดอื่น ๆ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษา

การทบทวนวรรณกรรม

การบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษา คือกระบวนการบริหารจัดการการดำเนินงานของสถานศึกษาโดยแบ่ง การบริหารจัดการออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริหารวิชาการ ด้านบริหารงานงบประมาณ ด้านบริหาร

งานบุคคล และด้านบริหารงานทั่วไป (ธารทิพย์ เทพคำ, 2564) มีการวางแผน กำหนดเป้าหมายเพื่อให้บุคลากรทำงานร่วมกันอย่างมีระบบสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา (นันทิยา คงเมือง, 2565) การจัดการความเสี่ยงรวมถึงการสร้างความสัมพันธ์และการสื่อสาร เพื่อขับเคลื่อนองค์กรไปสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เป็นที่ยอมรับของชุมชนและสังคม

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์

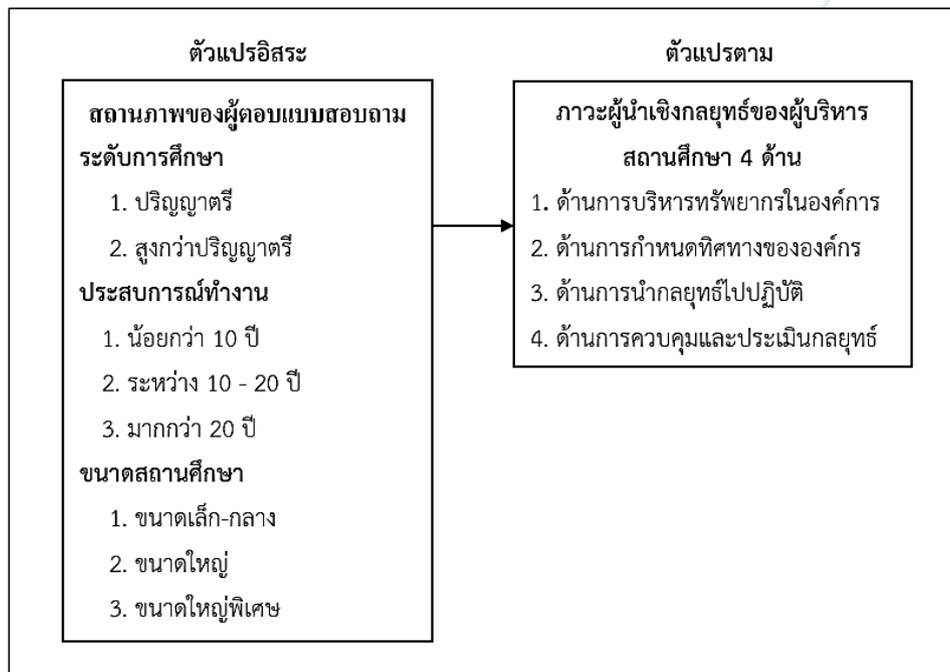
ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงอำนาจ ความสามารถ และศิลปะของผู้บริหาร ในการกำหนดทิศทาง วิสัยทัศน์ พหุกิจขององค์กรอย่างชัดเจน (ขวัญทิรา ทิราวงศ์, 2563) มีการผลักดันและสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน สร้างสรรค์และริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ กำกับติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานแสดงความคิดเห็น จัดบรรยากาศในการทำงานและความสัมพันธ์ที่ดีภายในองค์กร (สุภาพร ฐุเพียรทอง, 2563) สามารถปรับและนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร พร้อมทั้งวิเคราะห์สถานการณ์ภายนอกและภายในองค์กร คาดการณ์แนวโน้มอนาคต และกำหนดทิศทางที่ดีที่สุดสำหรับองค์กร

องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์

องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เป็นสิ่งสำคัญในการช่วยให้ผู้นำขับเคลื่อนองค์กรและสามารถสร้างสรรค์ผลงานให้ประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย

- 1) การบริหารทรัพยากรในองค์กร เป็นกระบวนการในการวางแผน การจัดการ การควบคุม และการใช้ทรัพยากรด้านบุคคล งบประมาณ วัสดุสิ่งของหรือวัสดุอุปกรณ์ให้พร้อมต่อการปฏิบัติงาน จัดให้มีการมอบหมายภาระการปฏิบัติงานตามความสามารถของบุคลากร มีการระดมทรัพยากรจากหน่วยงานภายนอก โดยใช้ระบบข้อมูลสารสนเทศในการบริหารจัดการขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายและวิสัยทัศน์ที่ตั้งไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด
- 2) การกำหนดทิศทางขององค์กร การวางแผนวิเคราะห์ จุดอ่อนจุดแข็ง โอกาสขององค์กรอย่างเป็นระบบ เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียในร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายในระยะยาวเพื่อให้สามารถบรรลุวิสัยทัศน์และพันธกิจขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการถ่ายทอด สื่อสารทิศทางขององค์กรให้กับบุคคลในองค์กรได้รับทราบ โดยการกำหนดทิศทางที่ดีจะช่วยให้การดำเนินงานขององค์กรมีความชัดเจนและมุ่งเน้นไปที่เป้าหมายเดียวกัน ทำให้องค์กรสามารถปรับตัวและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 3) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติการดำเนินการตามกลยุทธ์ที่ได้วางแผนไว้อย่างเป็นรูปธรรม การปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการทั้งในระยะสั้นและระยะยาว การจัดสรรทรัพยากร การกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบให้กับบุคคลในองค์กร ในการดำเนินตามแผนปฏิบัติการ รวมถึงมีนิเทศตามให้ความปรึกษา การวัดประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อทบทวนปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลง เพื่อการดำเนินงานบรรลุเป้าหมายและวิสัยทัศน์ขององค์กรและ
- 4) การควบคุมและประเมินกลยุทธ์ หมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหารองค์กรใช้เพื่อติดตามผลการดำเนินงาน การตรวจสอบความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน มีกำหนดเกณฑ์ในการวัดและประเมินผล เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและปรับปรุงผลการดำเนินการ พร้อมทั้งปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ตามความจำเป็นให้สอดคล้องกับ

สถานการณ์และความท้าทายที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้แน่ใจว่ากลยุทธ์ที่ได้กำหนดไว้นั้นถูกนำไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายที่ตั้ง ผู้วิจัยได้ศึกษาและสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องจาก คราวุฒิ ผดุงชาติ (2563), ขวัญทิวา ทิราวงศ์ (2563), นันทดณุชยา ฌักพงศ์ชัย (2564), ธารทิพย์ เทพคำ (2564), วิรินทร์รัตน์ เสือจอย (2564), วันวิภา ทำประโยชน์ (2565), เมธี ศรีโยธา (2565), วุฒิชัย พวงพิลา (2566), Dubrin (2004), Hitt, Ireland & Hoskission (2013) สามารถเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยในครั้งนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี จำนวน 1,989 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี, 2567, ออนไลน์)
2. กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูจำนวน 322 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเปิดตารางสำเร็จรูปของ Cohen (Cohen, Manion, and Morrison, 2018) ค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 สุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิกำหนดตามขนาดโรงเรียนและใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้วิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้
 ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist)

ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นแบบสอบถามปลายเปิดชนิดเลือก

ตอบแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหาร ทรัพยากรในองค์กร ด้านการกำหนดทิศทางขององค์กร ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และด้านการควบคุม และประเมินกลยุทธ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยติดต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง เพื่อขอความอนุเคราะห์ถึงผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 9 โรงเรียน ขอความร่วมมือครูผู้สอนตอบแบบสอบถาม
2. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์และลิงก์แบบสอบถามไปยังผู้บริหาร โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
3. ได้รับข้อมูลกลับคืนมาจำนวน 322 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 100 ตรวจสอบความสมบูรณ์ นำมา วิเคราะห์ข้อมูล ระยะเวลาในการดำเนินงานตั้งแต่เดือนสิงหาคม - เดือนตุลาคม 2567

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และ ขนาดสถานศึกษา หาค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage)
2. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษา โดยทดสอบค่า t-test วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างใช้การทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ตามวิธีของเชฟเฟ (Scheffe)

ผลการวิจัย

จากผลการศึกษาผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ผลการวิจัยจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร สถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.37)

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร สถานศึกษา โดยภาพรวม

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา	ความคิดเห็นของครู			
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1. ด้านการบริหารทรัพยากรในองค์กร	4.36	0.41	มาก	4
2. ด้านการกำหนดทิศทางขององค์กร	4.37	0.39	มาก	3
3. ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ	4.37	0.40	มาก	2

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา	ความคิดเห็นของครู			
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
4. ด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์	4.37	0.41	มาก	1
รวม	4.36	0.37	มาก	

จากตารางที่ 1 ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ทั้ง 4 ด้าน โดยภาพรวม ได้แก่ ด้านการบริหารทรัพยากรในองค์กร ด้านการกำหนดทิศทางขององค์กร ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน

ผลการวิจัยจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี จำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์ทำงาน ภาพรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้นขนาดสถานศึกษาที่ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวม

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับการศึกษา				t	p
	ปริญญาตรี (n = 266)		สูงกว่าปริญญาตรี (n = 56)			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านการบริหารทรัพยากรในองค์กร	4.37	0.41	4.31	0.42	0.882	.378
2. ด้านการกำหนดทิศทางขององค์กร	4.38	0.39	4.33	0.39	0.890	.374
3. ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ	4.38	0.39	4.30	0.45	1.350	.178
4. ด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์	4.38	0.34	4.30	0.45	1.533	.126
รวม	4.38	0.36	4.31	0.40	1.271	.205

จากตาราง 2 พบว่าครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยภาพรวม

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของ ผู้บริหารสถานศึกษา	ประสบการณ์ทำงาน						F	p
	น้อยกว่า 10 ปี (n = 206)		ระหว่าง 10–20 ปี (n = 81)		มากกว่า 20 ปีขึ้นไป (n = 35)			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านการบริหาร ทรัพยากรในองค์กร	4.36	0.44	4.34	0.34	4.37	0.42	.080	.923
2. ด้านการกำหนดทิศทาง ขององค์กร	4.36	0.41	4.39	0.34	4.38	0.41	.251	.778
3. ด้านการนำกลยุทธ์ไป ปฏิบัติ	4.37	0.42	4.35	0.31	4.38	0.48	.084	.919
4. ด้านการควบคุมและ ประเมินกลยุทธ์	4.39	0.42	4.32	0.35	4.34	0.44	.749	.474
รวม	4.37	0.39	4.35	0.30	4.37	0.43	.055	.946

จากตาราง 3 พบว่าครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวม

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของ ผู้บริหารสถานศึกษา	ขนาดสถานศึกษา						F	p
	ขนาดเล็ก -กลาง (n = 52)		ขนาดใหญ่ (n = 99)		ขนาดใหญ่พิเศษ (n = 171)			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านการบริหารทรัพยากรใน องค์กร	4.46	0.40	4.30	0.34	4.36	0.45	2.664	.071
2. ด้านการกำหนดทิศทางของ องค์กร	4.49	0.40	4.31	0.30	4.37	0.43	3.785*	.024
3. ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ	4.49	0.40	4.28	0.33	4.38	0.43	5.008*	.007
4. ด้านการควบคุมและประเมิน กลยุทธ์	4.50	0.41	4.29	0.33	4.37	0.44	4.582*	.011
รวม	4.48	0.37	4.29	0.29	4.37	0.40	4.691*	.010

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4 พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในขนาดสถานศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพบความแตกต่างจึงทำการทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็ก-กลางมีค่าเฉลี่ยมากกว่าครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดใหญ่

อภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี อภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ครูมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารกำหนดเป้าหมายขององค์กรและสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความร่วมมือและพัฒนาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวารุณี จันพร (2565) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ผู้นำแสดงถึงการกำหนดทิศทาง วิสัยทัศน์ เป้าหมายขององค์กร สร้างแรงบันดาลใจให้ผู้ร่วมงานเกิดความร่วมมือ เพื่อพัฒนาองค์กรให้ไปสู่ความสำเร็จ สอดคล้องกับผลการวิจัยของชชาวุฒิ ผดุงชาติ (2563) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สพม.สระบุรี พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของวันวิภา ทำประโยชน์ (2565) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา สพม.จันทบุรี ตรีชาติ พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการมองอนาคต กำหนดเป้าหมาย และวางกลยุทธ์ที่เหมาะสม รวมถึงการใช้การวิเคราะห์ SWOT เพื่อกำหนดทิศทางขององค์กรให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และเป้าหมาย และติดตามความก้าวหน้าของงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา พบว่า

2.1 ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เนื่องจากผู้บริหารกำหนดทิศทางชัดเจน มีการวางแผนและนำแผนไปสู่การปฏิบัติ และควบคุมประเมินผลกลยุทธ์ให้เป็นไปตามเป้าหมาย ให้บรรลุผลสำเร็จ สอดคล้องกับแนวคิดของเมธี ศรีโยธา (2565) กล่าวว่า พฤติกรรมของผู้บริหารมีการกำหนดทิศทางที่ชัดเจน มีการจูงใจให้บุคลากรร่วมกันพัฒนาองค์กรในทิศทางที่ต้องการ ผู้บริหารต้องสามารถนำแผนกลยุทธ์ไปปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จ และควบคุมและประเมินกลยุทธ์ให้เป็นไปตามเป้าหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของนันท์ณุชญา ฅนภัทวงศ์ชัย (2564) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอสอง สพป.แพร่ เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของอรวิ อินทร์นาค (2566) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.2 ครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เนื่องจากผู้บริหารสามารถสร้างกลยุทธ์ สร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้ปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมายขององค์กร สอดคล้องกับแนวคิดของขวัญทิรา ทิราวงศ์ (2563) กล่าวว่า อำนาจ ความสามารถ และศิลปะของผู้บริหารในการกำหนดทิศทางมีการสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้ปฏิบัติงานในการพัฒนาศักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของนันท์คุณุษา ฅนัคพงศ์ชัย (2564) ศึกษา ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอสอง สพ.แพร่ เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยมูฟิต วาโอะ (2564) ศึกษา ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัด สำนักงานการศึกษาเอกชน จังหวัดปัตตานี พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

2.3 ครูที่ปฏิบัติงานในขนาดสถานศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากผู้บริหารมีการกำหนดทิศทางและวางกลยุทธ์ที่ชัดเจน และการปรับกลยุทธ์วิธีการบริหารให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม สอดคล้องกับแนวคิดของสุภาพร ฐปเทียนทอง (2563) กล่าวว่า ผู้บริหารสามารถใช้อำนาจในการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และการกิจขององค์กรอย่างชัดเจนมีการกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา มีการริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ เพื่อให้องค์กรสามารถดำเนินงานได้ตามเป้าหมาย มีจัดสภาพแวดล้อมในการทำงานและความสัมพันธ์ที่ดีภายในองค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของอนุสรรา เย็นวัฒนา (2565) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สพม.กรุงเทพมหานคร เขต 2 พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของอรวิ อินทร์นาค (2566) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ได้ดังนี้

ภาพที่ 2 : องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากภาพที่ 2 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ดังนี้

1. การกำหนดทิศทางขององค์กร ผู้บริหารต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และการแสวงหาแนวทางการปฏิบัติงานขององค์กร โดยใช้ฐานข้อมูลเทคโนโลยีในการบริหารจัดการให้ครูบุคลากรทุกคนเข้าใจและปฏิบัติตามไปในทิศทางเดียวกัน
2. การบริหารทรัพยากรในองค์กร ผู้บริหารมีการส่งเสริมและสนับสนุนครูและบุคลากรได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสม ซึ่งจะสามารถช่วยให้ครูและบุคลากรวางแผนการใช้งบประมาณได้อย่างมีประสิทธิภาพ และใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่าสูงสุด
3. การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ผู้บริหารมีการนำแผนกลยุทธ์ที่วางไว้ไปสู่การปฏิบัติ และการให้คำแนะนำหรือคำปรึกษาในการปฏิบัติงาน เป็นสิ่งที่จะช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ
4. การควบคุมและประเมินผลกลยุทธ์ การวัดและประเมินผลการปฏิบัติงานตามสภาพจริงจะช่วยให้ได้ข้อมูลอย่างแท้จริงในการวิเคราะห์และทบทวนผลการดำเนินการ รวมถึงการแก้ไขระบบการทำงานให้ได้

มาตรฐาน

ดังนั้น ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 4 องค์ประกอบนี้ดำเนินงานอย่างเป็นระบบ วงจรต่อเนื่อง ซึ่งถือเป็นกุญแจสำคัญที่ช่วยให้สถานศึกษาสามารถรับมือกับความเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผู้บริหารควรมีนโยบายและการวางแผนการดำเนินงานและการใช้ทรัพยากรในองค์การอย่างชัดเจน และเป็นระบบ
2. ผู้บริหารควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการวัดและประเมินผล เพื่อติดตามการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนและเป้าหมาย รวมถึงการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดเก็บข้อมูลต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการสื่อสารและถ่ายทอดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย แผนกลยุทธ์การดำเนินงาน เพื่อให้ครูและบุคลากรเข้าใจตรงกัน นำไปสู่การลงมือปฏิบัติอย่างเป็นระบบ
2. ผู้บริหารควรบริหารจัดการทรัพยากรอย่างเป็นระบบ ส่งเสริม สนับสนุนการเรียนรู้และการจัดอบรม เพื่อพัฒนาทักษะของครูและบุคลากรในการปฏิบัติงาน
3. ผู้บริหารควรกำกับติดตามการวัดและการประเมินผลร่วมถึงการเปิดโอกาสให้ครู บุคลากรและผู้มีส่วนได้เสียเสนอความคิดเห็นจากผลการดำเนินงาน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไขพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา
2. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- ขวัญทิรา ทิราววงศ์. (2563). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 37. *การค้นคว้าอิสระ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ศราวุฒิ ผดุงชาติ. (2563). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี. *การค้นคว้าอิสระ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ธารทิพย์ เทพคำ. (2564). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษาเชียงราย เขต 3. *การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยพะเยา.

- นันทิยา คงเมือง. (2565). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพัทลุงเขต 1. *สารนิพนธ์การจัดการมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- นันทัดณุชยา ณภัคพงศ์ชัย. (2564). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอสอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1. *การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยพะเยา.
- มูฟิต วาโชะ. (2564). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน จังหวัดปัตตานี. *การค้นคว้าอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- เมธี ศรีโยธา. (2565). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับการบริหารจัดการความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- วันวิภา ทำประโยชน์. (2565). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- วารุณี จันพร. (2565). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. ฉะเชิงเทรา: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี. (2567). *จำนวนบุคลากร*. เรียกใช้เมื่อ 16 สิงหาคม 2567 จาก https://lookerstudio.google.com/reporting/30a55291-25f3-4de2-85b0-03cf2e5120d3/page/p_q5uudcsz2c?s=l1ueu9zWeDg
- สุภาพร ฐปเทียนทอง. (2563). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักของครูในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. *การค้นคว้าอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์*. บัณฑิตวิทยาลัย: สุโขทัยธรรมมาธิราช.
- อนุสรฯ เย็นวัฒนา. (2565). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. *วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ*, 9(3), 71
- อรวิ อินทร์นาค. (2566). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตบางเขน ลาดพร้าว สังกัดกรุงเทพมหานคร. *วารสารวิชาการสถาบันพัฒนาพระวิทยากร*, 6(3), 82
- Cohen, Mansion and Marrison, K. (2018). *Research Methods in Education*. 8th edition. New York: Routledge.